

ДОКЛАД НА ТЕМА:

„Препоръки от страна на част от членовете на Съвета по иновации при БТПП за развитието на иновациите и технологиите у нас при програмирането на Програмен период на ЕС 2021-2028 г.“

Доц.ЙОСИФ АВРАМОВ, доктор по икономика,
финансово-инвестиционен консултант и търговец
СЪПРЕДСЕДАТЕЛ НА СЪВЕТА ПО ИНОВАЦИИ ПРИ БТПП,
ЧЛЕН НА УС НА БТПП

15.05.2019 г., 9,30 ч., София, БТПП, ул.»Искър» № 9, ет.1, зала А

Кръгла маса на тема: „Предизвикателства пред държавната
администрация за развитието на иновациите и технологиите у
нас при програмирането на Програмен период на ЕС 2021-2028

г.“

За Съвета по иновации (СИ) при БТПП

Уводът на доклада ми е за дейността на СИ, който е учреден на 11.05.2011 г. Съпредседатели са акад. Никола Съботинов от страна на БАН и доц. Йосиф Аврамов, член на УС на БТПП. Някои от приоритетите на СИ при БТПП са: взаимодействие на 53-те хиляди членове на палатата от средите на бизнеса с представители на науката, консултиране на иновативни проекти, разработени от научни колективи или от средите на бизнеса, съдействие екипите им за финансиране пред банките и пред фондовете за рисково инвестиране, в т.ч. и тези, одобрени от Фонда на фондовете, а отскоро и старт ъпи, в т.ч. и в областите финтех и блокчейн. Комисия от представители на бизнеса и на науката, на Министерството на икономиката, на Патентното ведомство оцени най-добрите проекти в двата конкурса, обявени от СИ при БТПП. Конкурсите се провеждат за шеста поредна година в категориите: за най-успешна иновативна фирма и за най-добър иновативен проект. СИ разполага с два сайта, страница във Фейсбук, както и Фейсбук група „Съвет по иновации GROUP“. Иновационната борса функционира на сайт www.inovacii.eu. Позиционирани са няколко десетки иновационни проекти, търсеци финансиране. Информационен сайт: www.evroproekti.org

Очаквания:

- Очакванията ми за развитието на иновациите и технологиите у нас при програмирането на Програмен период на ЕС 2021-2028 г. са умерено оптимистични. Смятам, че са налице всички предпоставки Република България най-после да излезе от групата на т.нар. плахи иноватори и да се присъедини към групата на т.нар. умерени иноватори. За това е необходимо не само по-голям паричен ресурс, който нашата държава следва да отдели за развитието на науката, технологиите и иновациите. Необходимо е по-голяма координация между представителите на държавата и на бизнеса от една страна, а от друга – по-добра съгласуваност между отделните държавни институции, които са оторизирани с управлението на този ресурс и същевременно наличие на нови стимули за университетите, Българската академия на науките и Селскостопанска академия да развиват приложна наука и да създават на свои иновативни старт ъпи и иновативни тех паркове.
- Към настоящия момент финансовите инструменти за подпомагане на иновациите все още са в недостатъчен обем, а за съжаление няма финансови инструменти по българските оперативни програми за финансиране на науката. Ето защо през програмен период 2021-2028 г. следва да се предвидят и финансови инструменти и за финансиране и на науката и технологиите.
- Очакванията ми са по-значително място на търговските банки у нас като субекти, които не само съфинансират европроекти по оперативните програми, но и ги оценяват. Този въпрос досега е безрезултатно повдиган.

През последните три години в нормативната уредба на прилагането на финансовите инструменти в Европейския съюз (ЕС) и у нас настъпиха редица промени, които все още са слабо познати. Независимо, че вече втори програмен период на Европейската комисия (ЕК) се прилага и у нас, то проблематиката на използването на финансовите инструменти в публично-частното партньорство (ПЧП) за Република България е относително нова и по нея публикациите са крайно ограничени и недостатъчни. Ето защо следва много добре да се познава нормативната уредба на ЕС и тази на българските институции (административни и финансови), които работят или ще работят с тях. Не мога да подмина и извода, че още са малко функциониращите фондове, които ползват ресурс от Фонда на фондовете за по-продължителен период от време и респективно прилагат финансови инструменти. Все пак може да се отчете като положителен факт, че Фонда на фондовете през 2018 г. и в началото на 2019 г. успя да преодолее в известна степен изоставането си от първите 3-4 години от настоящия програмен период 2014-2020 г. и вече може да се направи предположението, че до 2023 г. успешно ще разходва своя финансов ресурс. Известно е, че за текущия програмен период е в сила правилото N+3. ЕИФ също през 2018 г. и 2019 г. направи всичко възможно у нас да заработят и други финансиращи българския бизнес венчър фондове. Предстои да заработят и тези фондове, учредени от Европейската банка за възстановяване и развитие, както и от други чужди банки или филиали у нас на големи инвестиционни фондове.

Налице е тенденцията в планирането и програмирането на средствата от ЕС, която макар и трудно се очертава в последните години, и се свежда до значително по-голямото използване на финансовите инструменти. Чрез чувствително по-широкото им използване в програмен период 2014 – 2020 г. в известна степен се редуцира понякога „безмисленото“ и разточително харчене на средства от еврофондовете и донякъде се намалява нерагламентираното отклоняване на финансов ресурс, който има произход – европейските фондове. В настоящия програмен период, където използването на финансови инструменти е около 10 % от общия ресурс от ЕС, се избягва до голяма степен финансирането на бенефициенти, които нямат съществени основания за получаване на евросредства (има и изключения, като къщите за гости и др.) Финансовите инструменти са надеждно средство за чувствително ограничаване на разхищаването и присвояването от някои длъжностни лица на евросредства, както и използването им за други несвойствени цели, които са извън обхвата на европроекта. Това се споделя не само от автора, но и от редица други експерти в областта на работата с еврофондовете. Чрез тяхното използване значително се ограничава възможността за прехосване на евросредства, тъй като те следва да се върнат от ползвателя им и точно това е разликата с безвъзмездното грантово финансиране, което бе характерно до началото на програмен период 2014-2020 г., при което средствата следва да се „усвоят“ или похарчат?!?

Същевременно може да се препоръча, че вече е налице голяма необходимост от отлично подготвени финансисти, с оглед те да управляват новите фондове, които оперират с финансови инструменти и вече функционират или ще се създадат по четирите оперативни програми. Възможно е, поради липса на достатъчно подготвени финансисти със специализация по „Финансов инженеринг“, да се наложи за фондмениджъри да бъдат поканени по-подготвени експерти и от други страни от ЕС, които имат повече опит в рисковото финансиране. В това няма нищо лошо, но бе възможно финансовата дисциплина „Финансов инженеринг“ (дял от финансовата наука, в който се изучават финансовите инструменти) да се преподава в българските икономически университети или факултети поне от 10-ина години, както е в другите страни от ЕС. По този начин у нас досега щеше да има обучени и подготвени експерти, които да са в състояние да управляват финансовите инструменти.

- До края на този програмен период 2014-2020 г. тези проблеми при използването на финансовите инструменти у нас е препоръчително да бъдат разрешени. Представители на Европейската комисия категорично са декларирали намерение, че в следващия Програмен период 2021 – 2028 г., значението на финансовите инструменти ще нарасне за сметка на грантовото финансиране и техния дял значително ще се увеличи в европейското финансиране по Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС. Грантово финансиране е възможно да остане само при финансирането на общата селскостопанска политика, което ще се редуцира, администрацията, съдебната система и на някои социални програми и проекти, за които не е целесъобразно и възможно да се търси печалба и добавена стойност, респективно връщане на парите на донора. Ето защо в следващите няколко години въпроса за използването на финансови инструменти, които все още почти не се познават от по-голямата част от представителите на бизнеса у нас, а и от администрацията (особено в по-малките населени места) ще стане много актуален.
- Благодарение на дейността на ЕИФ в България, през 2018 г. 3 000 малки и средни предприятия получиха пряко финансиране в размер на близо 408 млн. евро, което е достигнало до бизнеса предимно чрез финансови инструменти, осигурени от изброените фондове.

Моите очаквания са и по т.нар. План Юнкер, в който се използват финансови инструменти да се финансира проект в областта на науката и технологиите и у нас и то още до края на настоящия програмен период 2013-2020, което вече е налице в някои други страни от ЕС.

В заключение е възможно да се направи извода, че освен търговските банки, които използват вече финансови инструменти по различни гаранционни схеми още от Програмен период 2007-2013 г. и някои фондове по Джеръми и Джесика, използващи венчър финансиране, създадени в предходния програмен период, вече и част от администрацията особено на централно равнище, както и в най-големите ни общински центрове е в известна степен подготвена за използването на различни видове финансови инструменти. У нас следва да се разшири приложението на финансови инструменти по линия на еврофондовете в следващия програмен период 2021-2028 г. и в сферите на науката и образованието, в селското и в горското стопанство и хранително-вкусовата промишленост, както и по-малките общински администрации. Това са сфери от икономиката ни и от обществения ни живот, по които до настоящия момент не са използвани финансови инструменти, които са с произход средства от ЕС. За изброените сектори следва да се увеличи използването на финансови инструменти и по линия на националното финансиране и следва да нарасне и ролята на ББР, която следва да разкрие отдавна планираните в нейната стратегия за развитие, фондове за рисков кредитиране на старт ъпи и иновативни фирми.

В заключение бих желал да отправя основната си препоръка към настоящето или към следващото българско правителство. Според мен, а и според други учени и експерти, у нас следва да бъде създаден държавен орган, конкретно оторизиран с управлението на науката и иновациите. Най-добре е този орган да е с ранг на министерство, какъвто пример имаме през 1991 г., когато у нас функционираше Министерство на науката и висшето образование, но е възможно на първо време да започне като държавен комитет или като държавна агенция при Министерския съвет. Към тази нова структура следва да преминат двата досега действащи Национален иновационен фонд и Фонд научни изследвания (могат и да запазят самостоятелността си), но те следва да се капитализират от бюджета и общо да разпределят на прозрачна конкурсна основа не по-малко от 100 млн.лв. Акцентът при разпределянето на този ресурс следва да е в проекти в областта на приложната наука, респ. и в иновациите. Този нов орган следва да „обгрижва“ и най-вече да проследява разходването на всеки лев от създадените центрове за върхови технологии и за компетентност, както и от регионалните научни центрове, чието създаване е предстоящо до края на 2019 г. Без нов държавен орган, на който е възложена и координацията на ресурса за България по Хоризонт 2020 и по другите научни програми на ЕС успехът в науката ни е под въпрос.

БЛАГОДАРЯ ВИ ЗА ВНИМАНИЕТО!

**Доц. ЙОСИФ АВРАМОВ, доктор по икономика
СЪПРЕДСЕДАТЕЛ НА СЪВЕТА ПО ИНОВАЦИИ ПРИ БТПП**

E-mail: josif.avramov@mail.bg ;

тел.: 02 983 45 62; моб.тел.: 0885 40 32 32

**www.inovacii.eu сайт на Платформа
“Иновационна борса” на Съвета иновации при
БТПП**

**www.evroproekti.org – Информационен сайт на
Съвета по иновации при БТПП**

Фейсбук страница „Съвет по иновации при БТПП“

Фейсбук група „Съвет по иновации GROUP“